

VOOR U GESIGNALEERD

Ouder worden in achterstandsbuurten: Ervaringen van meervoudige achterstand en sociale uitsluiting onder oudere migranten en autochtone ouderen in Amsterdam

Sabine van der Gref

Door de toenemende vergrijzing, verstedelijking en migratie neemt het aantal ouderen met een niet-Westerse migratieachtergrond toe. Uit onderzoek blijkt dat deze ouderen, in vergelijking met autochtone ouderen, relatief vaak te maken hebben met gezondheids- en inkomensproblemen, en bovendien vaker woonachtig zijn in achterstandsbuurten in steden. Daarom wordt verondersteld dat migranten-ouderen een groter risico lopen op verschillende vormen van achterstand en sociale uitsluiting.

In het proefschrift *Ageing in place in deprived urban neighbourhoods. Experiences of multiple disadvantage and social exclusion among older migrants and native Dutch older adults living in Amsterdam* onderzocht Sabine van der Gref de ervaringen van meervoudige achterstand en sociale uitsluiting onder niet-Westerse ouderen van Surinaamse, Marokkaanse en Turkse afkomst in achterstandsbuurten in Amsterdam, en vergeleek deze met die van autochtone leeftijdsgenoten met een vergelijkbare sociaaleconomische positie.

Het eerste deel van het proefschrift onderzoekt de ruimtelijke spreiding en woonomstandigheden van ouderen in Amsterdam. Tussen 2000 en 2009 is het aantal gebieden met concentraties van migrantenouderen toegenomen. Bovendien wonen zij steeds vaker in buurten met veel bewoners van dezelfde etnische achtergrond en leeftijd. Toch is er nauwelijks sprake van toegenomen segregatie, aangezien het aandeel van de eigen groep binnen deze concentratiegebieden relatief stabiel is gebleven. Hoewel migrantenouderen vaak in achterstandsbuurten wonen, leidt dit niet per definitie tot ontevredenheid over sociale relaties of gevoelens van onveiligheid. Dit suggereert dat een zekere mate van etnische homogeniteit voordelen kan bieden. Er zijn echter wel verschillen tussen de groepen: in buurten met veel Surinaamse ouderen is de veiligheid verbeterd en ook zijn deze ouderen positiever

geworden over hun buurt. Autochtone en Surinaamse ouderen wonen bovendien vaker dan hun Turkse en Marokkaanse leeftijdsgenoten in voor ouderen geschikte woningen.

Het tweede deel van het proefschrift richt zich op de ervaringen van meervoudige achterstand en sociale participatie onder ouderen in achterstandsbuurtten in Amsterdam. Ouderen met een laag inkomen ervaren vaak achterstanden op meerdere levensdomeinen. Dit geldt ongeacht hun afkomst, al bestaan er wel verschillen tussen de groepen. Migrantenouderen ondervinden gezondheidsklachten en beperkingen vaak al op jongere leeftijd dan autochtone ouderen. Daarnaast zijn zij op financieel gebied vaak in het nadeel, doordat zij meestal geconfronteerd worden met een onvolledig ouderdomspensioen en relatief hoge lasten. Autochtone ouderen ervaren daarentegen vaker de negatieve gevolgen van het wonen in een achterstandsbuurt, zoals veranderingen in de bevolkingssamenstelling en in het culturele karakter van lokale voorzieningen, waardoor de buurt niet langer aansluit bij hun leefwereld.

Wat betreft sociale participatie nemen ouderen met een laag inkomen vooral deel aan laagdrempelige sociale activiteiten, al verschilt het type activiteit per groep. De buurt kan deelname aan sociale activiteiten bevorderen of juist belemmeren: problemen zoals slecht onderhouden straten, betaald parkeren en onveiligheid kunnen het voor ouderen moeilijk maken om deel te nemen, terwijl ontmoetingsplekken zoals buurt- en gebedshuizen dit juist kunnen vergemakkelijken. Migrantenouderen in concentratiegebieden ervaren meer mogelijkheden voor sociale participatie doordat er vaker activiteiten en voorzieningen zijn die aansluiten bij hun wensen en behoeften. Autochtone ouderen ervaren daarentegen juist vaker een tekort aan of verlies van passende participatiemogelijkheden.

Het proefschrift is digitaal beschikbaar via: <https://pure.uva.nl/ws/files/217818851/Thesis.pdf>.